

laški delavci, ki zopet odidejo. Če bodo kaj otrok zapustili, se bo šole pokazalo. (Viharna veselost.)

Pri glasovanju je bil odklonjen drugi del predloga, ostala dva pa sta bila sprejeta.

Vestnik.

Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: G. Valentin Zavrl, nadučitelj v Begunjah na Gorenjskem, 150 gld.

Učiteljski konvikt: Gosp. V. Zavrl, nadučitelj v Begunjah na Gorenjskem, 1 gld.; gosp. Matija Petrič, učitelj v Strugah, letni prispevek, 5 gld.; g. Fr. Klinar, učitelj v Hrušici, 1 gld.

Jakob Dimnik,
blagajnik.

Osobne vesti. G. Luka Jelenc, nadučitelj v Št. Juriju pri Kranju, je imenovan učiteljem na I. mestni deški šoli v Ljubljani. G. Ivan Okorn, učitelj v Trzinu, je dobil nadučiteljsko mesto na deški šoli v Kamniku.

Pravila „Društva učiteljev in šolskih prijateljev za ljubljansko okolico“ je visoko c. kr. deželno predsedstvo z odlokom z dne 29. listopada 1898. l. št. 5817 potrdilo.

Učni tečaj za gluhaneme. Za gluhanemnico, ki se bo gradila v Ljubljani, se bosta poslala v začetku prihodnjega šolskega leta dva ljudska učitelja na Dunaj v tečaj za gluhaneme. Kdor se bo udeležil tega tečaja, dobi poleg svoje plače še mesečno po 35–45 gld. podpore, prosto vožnjo na Dunaj in nazaj in enoleten dopust. Dotičnik mora pa biti popolnoma zdrav ter ne sme imeti manj ko 5 in ne več ko 15 službenih let. Po prebitem izpitu bo dotičnik nastavljen v gluhanemnico, kjer bo imel prosto stanovanje in dobro plačo. Kdor želi natančnejših podatkov, jih dobi pri našem uredništvu.

Pojasnilo. Na vprašanje g. nadučitelja Fr. Korošca v 3. št. „Učiteljskega Tovarisa“, kaj je s tistim zemljevidom radovljiškega šolskega okraja, ki je bil baje že pred desetimi leti izdelan, dajem nastopno pojasnilo: Po sklepu okrajne učiteljske konference je rajni nadučitelj Karol Bernard narisal l. 1887. zemljevid radovljiškega šolskega okraja. Tega zemljevida pa nismo mogli izdati prihodnje leto, ker nismo imeli zanj potrebnih novcev. Jaz sem delal na to, da bi ga založila okrajna blagajna. Preden pa se je stvar dognala, se je ponudil c. in kr. vojaški zemljepisni zavod na Dunaju, da bi on izdelal zemljevid. Tisti čas sem se jaz umeknil iz okraja, in izdaja dotičnega zemljevida se je odložila. Ko sem l. 1891. iznova postal v Radovljici okrajni šolski nadzornik, sva z gosp. okrajnim glavarjem O. vitezom Kalteneggerjem delala v prvi vrsti na to, da so vse šole dobile šolske knjižnice in najpotrebnejša učila za realije, in da so se nanovo osnovala ali pa razširila že obstoječe šole. Leta 1894. se je obenem nanovo zidalo, razširjalo ali vsaj komisionalno zagotovilo zidanje šestnajstih šol. Vse to je stalo toliko novcev, da na izdajo drugega zemljevida ni bilo misliti. — Ako si učitelji radovljiškega okraja žele oskrbeti potrebni zemljevid za svoj okraj, bi bilo najbolje, da si ga naroče pri c. in kr. vojaškem zemljepisnem zavodu na Dunaju, kakor so to storili učitelji logaškega okraja, ki imajo zares krasen zemljevid v merilu 1/40.000. Želeli pa bi bilo, da bi se v ta namen združila oba okraja, kranjski in radovljiški, ter si naročila skupen zemljevid. Saj imata oba toliko prirodnih in življenskih zvez, da ju je le težko ločiti pri pouku. Tak zemljevid bi stal približno 1500 do 1600 gld. in bi ne bil predrag, ko bi si ga naročile vse politične in vse šolske občine; prvih je v obeh okrajih 47, drugih 71. Založili naj bi ga obe okrajni blagajni in izdatki bi ne bili tako občutni, ko bi se novci zanj pobirali dve ali tri leta. L.

Razširjenje slovenske gimnazije. Vlada je baje voljna razširiti slovensko nižjo gimnazijo v Ljubljani v popolno gimnazijo in je baje že storila v to potrebne informativne korake.

Učiteljsko vprašanje na Koroškem. Tudi na Koroškem sili učiteljsko vprašanje na dan. Slučaji, da zapuščajo učitelji svojo službo in prestopajo drugam, posebno k pošti, niso več redki. Kdo bi se temu čudil? Učitelj ima pri pošti po preteku enega leta več dohodkov, kakor jih ima učitelj po desetletnem službovanju. V mestnem zastopu celovškem je bila minuli mesec v tem oziru podana interpelacija. Celovec plačuje 40.000 gld. k deželnem šolskem zalogu.

Učiteljske premembe na Štajerskem. Učiteljica v Dobrni, gospa Drnjač je premeščena v Studence pri Mariboru, v Dobrno pa je prišla gđ. Burgarel iz Ljubljane. Gđ. Mrevlje iz Gorice je postala učiteljica v Dramljah, g. Grudnik pa učitelj na Kalobju.

Proti lex Kolisko. Dne 15. prosinca se je v Praterju vršil shod dunajskih Čehov, ki je protestoval proti sklepu dolenjeavstrijskega deželnega zbora, ki se imenuje lex Kolisko in ki določa, da mora biti nemščina izključni učni jezik v vseh ljudskih šolah na Dolenjem Avstrijskem. Shoda se je udeležilo nad 3000 oseb. Shod je protestoval proti lex Kolisko in zahteval, naj ga vlada ne predloži v sankcijo ter zahteval izvedenje ravnopravnosti tudi na Dolenjem Avstrijskem. Po shodu je šlo nad 7000 oseb proti mestni hiši, okolo katere je bilo postavljenih vse polno redarjev. Policija je demonstrante razgnala. Prišlo je do rabuke. Občinstvo je redarjem siloma iztrgalo iz rok dva aretovanca, na kar so redarji rabili orožje. Mnogo oseb je bilo ranjenih, 11 aretovanih.

Častite gg. člene vdovskega učiteljskega društva opozarjam na § 10. društvenih pravil, ki slove: Letnina (6 gld.) se plačuje do konca prosinca vsakega leta. Ker se prosinca bliža svojemu koncu, prosim gg. člene, da se vsaj l. svečana spomnijo prej imenovanega društva ter vpošljejo letnino za tekoče leto, da me oprostite mučnega nadaljnega opominjevanja, društvu pa nepotrebnih stroškov.

Omenim le še, da je vplačalo lani do 30. prosinca 45 gg. členov letnino, letos pa samo 20. — Je mar vzrok temu regulacija učiteljskih plač?

Jos. Cepuder,
blagajnik.

Častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje sta dobila gg. Traven Jožef, učitelj v Naklem in J. Cveteč, učitelj v p. v Škofji Loki.

„Učiteljski Glas“. Pod tem imenom je začel izhajati v Spletu v Dalmaciji nov učiteljski list in sicer enkrat na mesec. Do sedaj dalmatinsko učiteljstvo ni imelo svojega glasila. List ima v prvi vrsti namen, potezati se za izboljšanje gmotnega stanja. Prav tako!

Slovanska knjižnica. Snopič 82 do 83 prinaša ugledne češke pisateljice Gabrijele Preissove lepo povest s Koroškega z naslovom „Mladost“. Pisateljica je to mično povest, ki kaže veliko, resnično simpatijo do Slovencev na Koroškem, posvetila ljubljanskemu županu Hribarju. Gabrijele Preissova je ena najodličnejših čeških pisateljic, katera si je po vsi pravici pridobila veliko ugleda ne samo na Češkem, nego tudi zunaj svoje ožje domovine.

Odobreni zemljevidi. Visoko ministerstvo za bogoslovje in nauk je z razpisom z dne 22. grudnia 1898, št. 32.323 odobrilo za porabo na občnih ljudskih in meščanskih šolah in na učiteljskih s slovenskim učnim jezikom Vincenz Haardtov stenski zemljevid Evrope (na platno 7 gld. 50 kr., s paličicama 8 gld. 50 kr.) in stenski zemljevid polut (na platno 9 gld., s paličicama 10 gld.), katera je za porabo v slovenskih šolah priredil prof. Fr. Orožen. Omenjena zemljevida izideta v Ed. Hölzlom zemljepisnem zavodu na Dunaju v drugi polovici meseca svečana l. 1899. Slovenski stenski zemljevid Palestine (na platno 8 gl., s paličicama 9 gl.) je že izišel l. 1897. in bil odobren z razpisom z dne 5. vel. travna 1897, št. 10.455. V kratkem bode tudi dogotovljen slovenski ljudskošolski atlas in stenski zemljevid Avstrijske-ogrske države.

Iz življenja našega cesarja. Kadar gre cesar na lov, ima pri sebi vedno nekaj izkušenih lovcev; toda enkrat se mu je primerilo, da so se preveč oddaljili in

on je zgrešil pot. Pozno zvečer je že bilo, ko je dospel do samotne gorske kočice, potrkal na vrata in prosil, naj ga kdo spremi do prave poti. Družina je sedela ravno pri večerji. Med drugimi je zajemal tudi čvrst mladenič, ki je bil takoj pripravljen, da cesarja spremi, samo toliko naj počaka, da povečerja. „Sedi ta čas na klop pri peči, jaz bom hitro pri kraju!“ pravi cesarju. Tujega lovca dečko seveda ni poznal; kak mešan je, si je mislil, koliko jih je že zašlo. Cesar se je posmejal in sedel na pokazani prostor. Gospodinja pa ga povabi, naj prisede, eden več ali manj — se nič ne pozna. Cesar se izgovori, da se mu muči, da bo tudi spremljevalec takoj gotov. Res sta kmalu odrinila. Cesar pravi spremljevalcu, naj ga spremi do bližnjega cesarskega gradiča. Pri teh besedah mladenič osupne, postoji in pravi: „Tako, v grad naj te peljem? Saj vendar nisi, se reče — saj vendar niste cesar sam?“ „Kaj pa, ko bi bil“, se nasmeje Franc Jožef, „bi me li ne mogel peljati?“ „O pač, za svojega dobrega cesarja bi šel do konca sveta“, zakliče mladenič navdušen in gre molče dalje. Misel, da spremlja cesarja, mu je zaprla besedo, da si je bil prej na vso moč zgovoren. Prišedši do gradu, se je hotel vodnik izmuzniti, a cesar ga pridržal, rekoč, naj se nekoliko oddahne po trdem potu. „S svojimi podkovanimi črevlji in v delavni obleki naj grem po takih lepih sobah, tega pa vendar ne!“ se opravičuje preprosti spremljevalec. Slednjič se je udal, in cesar mu je svojeručno postregel z jedjo in pijačo. Bogato obdarovan se je vrnil mladenič domov.

Lek proti nervoznosti. V najnovejšem času priporočajo pariški zdravniki nervoznim ljudem več dni ležati v postelji. Dr. Manqui, upravitelj zavoda sv. Ane za umobolne, je prvi začel uporabljati to sredstvo. Neki general, kateri je postal vsled Dreyfusove afere skrajno nervozen, je ležal štiri tedne v postelji ter ozdravel popolnoma. V postelji je smel čitati, pisati, sploh vse možno delati. Za nervozne dame, katere se zdravijo na ta način, se že delajo v Parizu posebne vrste obleke.

Odgovor. Cenjena „Soča“ od 13. m. m. št. 4. piše: „Vsekakor pa rečemo, da bi bili storili tisti dopisniki iz „učiteljskih krogov“ bolje, da so zavezali nase laške učitelje v deželi, kakor pa da so po „Slov. Narodu“, „Učit. Tovarišu“ in „Popotniku“ prav po „medvedje“ — vrtali, tako da se večina njihovih kolegov zgraža nad takim pisarenjem, ker isto ni v čast in ne v korist goriškim učiteljem!“

Na to izjavo cenj. „Soče“ je „medved“ v cenjenem „Slov. Narodu“ odgovoril. Dovoljeno naj bi bilo tudi onemu, ki je „vrtal“, odzvati se in sicer kakor sledi:

Svoje članke in izjave je vdano podpisani podpisoval s polnim imenom ali pa s —C, —c. Za iste je odgovoren. Pri istih ostane in jih je pripravljen zagovarjati vsestransko in proti vsakemu resnemu in stvarnemu spodbijavcu.

Ako se učiteljstvu na Goriškem ne more pomagati, naj bi nas cenj. „Soča“ vsaj pri miru pustila, ker ni lepo, niti dostojno, bedne in v težavah se nahajajoče učitelje in njih družine dražiti in jih v skrajni obup suvati in to na način, ki ne odgovarja po nikakem dejstvu in resnici.

Nasprotno trditvam cenj. „Soče“ je istina: Zgrazalo se je vse slovensko-hrvaško učiteljstvo na shodih v Trstu, Gorici in Kobaridu ter enoglasno obsodilo pisarenje cenj. „Soče“, zadevajoč učiteljsko gmotno vprašanje na Goriškem.

V Tolminu, 19. prosinca 1899.

Andrej Vrtovec.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj zborovalo je dne 1. prosinca t. l. v okoliški šoli. G. Armin Gradišnik pozdravi navzoče s presrečno željo, da bi se nam

v bodočem t. j. tekočem letu izpolnile želje in nade, glede izboljšanja naših gmotnih razmer. — Društvene zadeve: g. Waldhans, učitelj na slov. okoliški šoli prijavi izstop iz društva. Predsednik pusti cirkulirati načrt za potovanje k svetovni razstavi. Ljubensko učiteljsko društvo je vposlalo poziv, da bi šolska vodstva sestavila izkaz o sedanjih plačah. — Dopis „Zaveze“ glede poziva za nabiranje. „Elizabetine ustanove“. Ti dopisi so se vzeli na znanje. Razpravljalo se je tudi o naših plačah, in učiteljstvo pričakuje od slovenskih poslancev najkrepkejše podpore pri prihodnjem zasedanju deželne zbornice. Mislimo, da storimo v svojem stanu tudi toliko za državo, kakor členi katerega drugega, bolj plačanega stanu. — Letno poročilo tajnika se sprejme soglasno; istotako tudi blagajnikovo. Odbor se je sestavil sledeče: Predsednik g. Armin Gradišnik, podpredsednik g. Josip Smorancer, tajnik g. Ivan Kvac, blagajnik g. Lovro Šah, arhivar g. Franc Kranjc, pevovodja g. Anton Munda, odbornika pa g. Anton Petriček in gđc. Zinka Kovačičeva. Tovariš Gradišnik čestita tudi g. Ekselnu k srečni zmagi in sicer s pravico.

Izpremembe pri učiteljstvu v tolminskem šolskem okraju. — 15. m. m. so nastopili službe: gg. Ivan Krajnik, kot def. nadučitelj na štirirazrednici v Kobaridu, Ivan Hrast iz Podmelca, kot def. nadučitelj na trirazrednici v Cirknem, Viktor Uršič iz St. Viškegore, kot def. nadučitelj na dvorazrednici v Podmelcu, Andrej Trebše iz Cirkna, def. nadučitelj na dvorazrednici na Srpenci. — Na enorazrednicah: gg. Jožef Kenda iz Tribuše, na Idriji pri Bači; Ivan Trebše iz Žage, v Dol. Trebuši; Peter Kogoj iz Bukovega v Podbrdo; Rudolf Jelinčič iz Podbrda, na St. Viškgori. — Gdčene: Franica Zupančič iz Kobarida v Podmelcu, Franica Stres v Volčah.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je pri zborovanju dne 5. prosinca t. l. sklenilo sledečo resolucijo: Dne 2. listopada 1898 osnovana „Zaveza nemških učiteljev in učiteljic na Štajerskem“ je določila za svoje glasilo „Pädagogische Zeitschrift“. Stev. 26. z dne 25. grudnia 1898 omenjenega glasila se je natisnila kot brezplačna številka za poskušnjo v 3000 iztisih ter poslala tudi slovenskim učiteljem in učiteljicam v naročevanje. V omenjeni številki se čita v članku: „Weihnachtstimmung“ na strani 363 doslovno nastopno: „Wir Lehrer spielen gegenüber den übrigen Ständen dieselbe traurige Rolle wie die Deutschen zu den verschiedenen Nationen Oesterreichs. Der Deutsche ist heute nichts, der Lehrer noch weniger, der deutsche Lehrer daher eine Null zur zweiten Potenz.“ Mi slovenski učitelji in učiteljice, zbrani pri glavnem zboru učiteljskega društva za ptujski okraj, protestujemo javno, slovesno in odločno proti predrzemu vsiljevanju tega nemško-nacionalnega šolskega lista, šovinističnega glasila onih prenapetih štajerskih učiteljev in učiteljic, ki niso marali s slovenskimi učitelji in učiteljicami v isti učiteljski zavezi ostati ter smatramo to vsiljevanje tega v didaktično-pedagogičnem oziru ubornega, a nemško-nacionalnega napuha nadahnjenega lista za infamen napad na naš zdravi razum, na naš narodni ponos in na razsodnost slovenskega učiteljstva, ter enoglasno sklenemo in se s častno besedo zavežemo, da nobeden člen „Učiteljskega društva za ptujski okraj“ ne naroči „Pädagogische Zeitschrift“, ki je zaedno konkurenčni list vrle „Schul- und Lehrer-Zeitung“, glasila štajerske učiteljske zaveze.

V odbor učiteljskega društva za ptujski okraj so bili pri glavnem zborovanju dne 5. prosinca sledeči členi izvoljeni: Fr. Žihner, predsednik; J. Kaukler, podpredsednik in blagajnik; J. Kosi, knjižničar; V. Kajnih in A. Družovič, zapisnikarja; Šorn, Strelec in Farkaš, odborniki.

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Francišek Črnogoj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznani in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/5 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petiti vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 3 gld.